

Crisia

Vol. LV, Supliment nr. 1, 2025

INTERFERENȚE. TRECUT, PREZENT, VIITOR

Lucrările Sesiunii Internaționale de Comunicări Științifice
a Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal
10-11 octombrie 2025

Coordonatori:

Gabriel Moisa • Sorin Șipoș

Colectiv redacțional:

**Gruia Fazecaș • Florina Ciure • Ioan Goman
Cornel Abrudan • Ioan Ciorba**

Editura Muzeului Țării Crișurilor
Oradea, 2026

DEMERSURI DE AMELIORARE A CULTURII OREZULUI LA NIVELUL JUDEȚULUI BIHOR ÎN SECOLUL XX (1945-1975)

Ioan GOMAN*

EFFORTS TO IMPROVE RICE CULTIVATION IN BIHOR COUNTY DURING THE 20TH CENTURY (1945–1975)

ABSTRACT

This paper highlights a series of archival records, bibliographical sources, and contemporary press reports regarding rice cultivation in Bihor County between 1945 and 1975. Primarily localized in the Crișuri Plain (Câmpia Crișurilor), this crop was introduced to exploit the area's saline soils through the hydrographic potential of the local river network (including the Crișul Negru, Crișul Alb, Teuz, Collector Canal, Culișer Canal, and Morilor Canal). The earliest documentary record identified regarding rice cultivation in this region dates to July 24, 1945, in an official address submitted to the Prefect of Bihor concerning sowing statistics in the Tinca administrative district (plasă). This report notes a rice cultivation area of 1.5 hectares, with an average yield of 600 kg per hectare.

The available data indicates that between 1946 and 1955, the crop expanded extensively through the enlargement of cultivated areas and the establishment of new paddy fields. Following this phase, agricultural strategy shifted toward intensive cultivation over smaller surface areas, prioritizing higher yields per hectare. For instance, while the cultivated area exceeded 4,000 hectares between 1950 and 1955—peaking at 4,814 hectares in 1952—with average yields exceeding 20 quintals per hectare (peaking at 27.4 quintals in 1954) and total yields fluctuating between 9,000 and 11,000 metric tons (peaking at 11,456 tons in 1952), these figures declined significantly toward the end of the period. By 1958, the cultivated area had dropped to 2,927 hectares, the total yield stood at 4,655 tons, and in 1959 the average yield fell to 14.5 quintals per hectare.

Despite the initially promising results obtained across various localities in the Criș Plain where rice was cultivated with varying degrees of intensity—including Salonta (which became the primary rice production center of Bihor County), Ateaș, Ant, Tămașda, Avram Iancu, Ghiorac, Mădăras, Mărțihaz, Tulca, Sănnicolau Român, Inand, Cefa, Homorog, Tinca, Sâc, Cărand, Tăgădău, Zerind, Șicula, Șepreuș, Gurba, Cinte, Șilindia, Moroda, Zărand, Satu Nou (Arad County), Sâniob, Marghita, among others—sown areas and yield volumes gradually declined, ultimately resulting in the virtually complete cessation of rice cultivation throughout the region today.

Keywords: rice cultivation, cultivated areas, crop yields, hydro-amelioration works, Bihor County

În cadrul activităților cu caracter agricol, în principal a celor din zona de câmpie și colinară, cultura pământului și a plantelor cerealiere a fost predominantă în majoritatea comunităților din zona noastră. În funcție de tehnica agricolă, de instrumentarul de lucru avut la îndemână și de soiurile cultivate, randamentul obținut din cultivarea acestora putea fi însă destul de diferit.

După o lungă perioadă de timp în care creșterea producției agricole a fost strâns legată de mărirea suprafețelor cultivate¹, pentru perioada la care facem referire, realizarea unor asemenea deziderate era marcată de tehnici și de un instrumentar în care mașinile agricole vor deține un rol din ce în ce mai important. Cu toate acestea, în țara noastră, anumitor plante de cultură, cum este și orezul, plantă iubitoare de căldură și mai ales de umiditate, le vor fi destinate anumite terenuri (inundabile sau cu un strat freatic ridicat), care nu se pretau la alte culturi agricole, ceea ce face ca această plantă să aibă menirea de a pune în circuitul agricol noi terenuri, o caracteristică specifică mai degrabă unei agriculturi extensive, decât uneia intensive, ca cea din zilele noastre.

Din capul locului se impune a face precizarea că, zona aflată în atenția noastră, din punct de vedere administrativ, va suferi mai multe modificări, fapt ce poate produce o anumită incoerență, în ceea ce privește datele de care dispunem cu privire la numărul localităților, a suprafețelor cultivate și a producțiilor de orez obținute, date care pot diferi de la un an la altul, în funcție de arondarea administrativ-teritorială a satelor din sudul Câmpiei Crișurilor. Se știe că în perioada interbelică *județul Bihor* avea în componența sa 12

*Muzeul Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal; etnografie@mtariicrisurilor.ro

¹ Barbu Ștefănescu, *Tehnică agricolă și ritm de muncă în gospodăria țărănească din Crișana (sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea)*, Fundația Culturală „Cele Trei Crișuri”, Oradea, 1995, vol. I, p. 141.

plase, printre care și cea a Beliului cu 30 de sate² (constituită prin Legea pentru unificarea administrativ-teritorială a României din 14 iunie 1925). În anul 1950 devine *Regiunea Bihor*, ca urmare a reorganizării teritoriale transpusă în practică prin Legea nr. 5 din 6 septembrie 1950, când pierde în defavoarea Regiunii Arad, nou înființată, „9 comune și 2 sate din partea sudică a fostului județ Bihor”, doi ani mai târziu, în 1952, îi va fi schimbat numele în *Regiunea Oradea* (prin Decretul nr. 331 privind modificarea Legii nr. 5 din 6 septembrie 1950)³, ca în anul 1956 să își întregască, ca urmare a desființării Regiunii Arad, teritoriul cu 3 raioane din sudul Câmpiei Crișurilor: Gurahonț (cu sediul la Sebiș), Ineu (cu sediul la Ineu de Arad) și Criș (cu sediul la Chișinău Criș), prin Decretul nr. 12 din 1956⁴. Mai apoi, la sfârșitul anului 1960, prin Legea nr. 3 din 24 decembrie pentru „îmbunătățirea împărțirii administrative a teritoriului Republicii Populare Române”, Regiunea Oradea devine *Regiunea Crișana*, fără a suferi modificări teritoriale în ceea ce privește zona noastră, pentru ca în anul 1968, la 16 februarie prin Legea nr. 2 privind „organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România” se revine la denumirea de județ, inițial județul Crișana, apoi *județul Bihor*⁵, cu desfășurarea teritorială pe care o are și în prezent (pierzând din nou în detrimentul județului Arad acele localități din sudul Câmpiei Crișurilor).

În ceea ce privește orezul (*Oryza Sativa* L.), plantă anuală, caracterizată prin frunze înguste, inflorescență de tip panicul, care poartă în vârf spiculețe uniflore, se cunoaște că este o plantă cu cerințe ridicate față de căldură, necesitând temperaturi minime de 20°C în perioada iunie-august, de umiditate și de lumină; necesarul minim de strălucire a soarelui este de 1.000 de ore, o nebulozitate ridicată scăzând mult producția. Semințele încep să germineze la o temperatură de aproximativ 10-12°C, iar în perioada înfloriturii, plantele de orez au nevoie de temperaturi cuprinse între 27-32°C. Plantă însă mult mai pretențioasă față de apă (culturile irigate au nevoie de circa 30-40.000 de m³ de apă/ha), iar în zonele temperate, cu oscilații bruște de temperatură în timpul sezonului cald, orezul se poate cultiva doar în strat de apă, acesta având și un rol termoregulator⁶. Deoarece, practic „din cele 120 de zile, cât durează perioada de vegetație, 80 de zile orezul este sub apă”⁷.

Orezul, în ceea ce privește solul, le preferă pe cele grele, puțin permeabile, care nu determină un consum ridicat de apă, putând fi valorificate deseori și solurile neproductive, problematice. Pentru cultivarea acestuia, cel mai adesea, se folosesc terenuri special amenajate, prevăzute cu canale pentru alimentarea cu apă și pentru evacuarea acesteia. Suportă bine monocultura (circa 4 ani), după care apar deteriorări ale solului (acidifiere, compactare, pierderea elementelor nutritive, îmburuienare)⁸.

O serie de condiții pedo-climatice și hidrologice care individualizează cultivarea orezului în peisajul agricol românesc, ceea ce face ca acesta să poată fi întâlnit doar în anumite zone din țara noastră.

Fără a ne propune o abordare exhaustivă privind cultura orezului și modul cum aceasta a reușit să se impune înafara locurilor de baștină din Asia care deține peste 90% din producția totală⁹, inclusiv în anumite zone din țara noastră, asupra cărora au reflectat și anumiți specialiști, cu precădere asupra tehnologiei de lucru, transpusă în lucrări mai vechi¹⁰ sau mai noi¹¹, în cele ce urmează, vom încerca, pe baza unor mențiuni arhivistice și a numeroaselor consemnări din presa vremii privind cultivarea acestuia, să evidențiem modul cum acesta a ajuns să se impună ca o plantă de cultură în nord-vestul României, dar mai ales în Câmpia Crișurilor.

În ceea ce privește încercările de ameliorare a culturii orezului pe teritoriul actual al României, primele mențiuni datează din secolul al XVII-lea, din timpul lui Gheorghe Rákóczi I, principe al Transilvaniei între 1630 și 1648, care pe domeniile sale din Ungaria și Transilvania face anumite „încercări în vederea aclimatizării orezului”¹². Date mult mai concrete despre cultivarea acestuia, în țara noastră, le

² [https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_Bihor_\(interbelic\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_Bihor_(interbelic)) – consultat la 4 iunie 2026.

³ Gabriel Moisa, *Bihor. Aspecte teritoriale și legislativ-administrative din perioada contemporană*, în *Monografia județului Bihor (1943)*, Ediție, studiu introductiv și aparat critic de Gabriel Moisa, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2018, p. 32-46.

⁴ Lucian Ropa, *Organizarea administrativ-teritorială a României în perioada regimului comunist*, Academia Română, Centru de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2020, p. 286-288.

⁵ Gabriel Moisa, *op. cit.*, p. 47-49.

⁶ <https://www.botanistii.ro/blog/orez-tehnologia-de-cultura> (consultat la 03.10.2025).

⁷ *Crișana*, anul XIX, nr. 46, 25 februarie 1964, p. 2.

⁸ <https://www.botanistii.ro/blog/orez-tehnologia-de-cultura> (consultat la 03.10.2025).

⁹ Melindea Cădea, Constantin Isbășoiu, *Geografia agriculturii. Cultura plantelor pe glob*, Editura Universității din București, 1999, p. 92.

¹⁰ Petre Munteanu, *Cultura practică a orezului*, Imprimeriile „Curentul” S.A., București, 1940, p. 3-16.

¹¹ I. Luca, N. Vasilescu, *Cultura orezului*, Editura Agro-silvică de Stat, București, 1957, p. 19-205.

¹² Alexandru Zănescu, Anton Büchl, *Din istoria culturii orezului în Banat în secolul XVIII și XIX*, în *Tibiscus*, Istorie-Arheologie, 4, Timișoara, 1975, p. 202.

avem de la mijlocul secolului al XVIII-lea, când pe domeniile statului (erariale, camerale sau fiscale) din Banat vor fi aduși italieni (din zona orașului Milano), care „la Ghiroda, lângă Timișoara și lângă Parța pe Timiș” vor însămânța primele suprafețe cu o astfel de cultură. În „anul 1749 ambele plantații se găseau într-o stare foarte bună”. De exemplu, la Ghiroda în acest an au fost însămânțate „patru măsuri de orez” (o măsură având 61,49 litri), obținându-se o recoltă de „90 de măsuri”, din care o mică parte, o măsură, va fi trimisă, ca mostră, la Viena, la cererea curții imperiale. Rezultatele fiind oarecum satisfăcătoare, în perioada următoare, statul austriac va întreprinde și alte demersuri de acest fel (la Gătaia, Denta, Rovinița Mică)¹³, doar că datorită costurilor ridicate de amenajare, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, în timpul lui Iosif al II-lea, se va lua decizia ca mai multe suprafețe care se pretau a fi cultivate cu orez să fie înstrăinate, cel mai adesea donate, unor producători italieni, precum cei din familiile Arizi, Baldi, Limoni sau Keresztúry¹⁴. Cu toate investițiile făcute de aceștia, după moartea lui Iosif al II-lea, când donațiile de pământ făcute către producătorii de orez vor fi contestate, cele mai multe dintre aceste amenajări se vor închide în prima parte a secolului al XIX-lea; doar cea a familiei Arizi de la Topolea, de pe Bârzava, va funcționa până spre sfârșitul acestui secol în administrarea urmașilor acestei familii, fiind apoi vândută contelui Eugen Karácsony¹⁵.

Referitor la zona noastră, Câmpia Crișurilor, deși potențialul acesteia pentru o astfel de cultură a fost evidențiat încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea¹⁶, primele culturi de orez apar menționate aici doar în perioada interbelică, după anul 1935¹⁷, la fel ca în alte locuri din țară¹⁸, iar pe suprafețe mai însemnate, în principal, după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial. Prima consemnare documentară, întâlnită de noi, cu privire la cultura orezului, în acest spațiu, datează din 24 iulie 1945, ca urmare a unei adrese a Preturei din Tinca, înaintate prefectului de Bihor, la solicitarea acestuia (ordinul 9678/1945) cu privire la statistica însămânțărilor din această plasă, în rândul cărora apare menționată și cultura orezului, care ocupa acum o suprafață de 1,5 hectre (cu o producție medie de 600 kg la hectar)¹⁹. Dar sunt și referiri conform cărora în sudul Câmpiei Crișurilor orezul începe să fie cultivat din perioada interbelică, în județul Arad, la Buteni în 1938, precum și la Bârsa, Aldești și Bocsig, dar ca „promotor al introducerii culturii orezului în județul Arad este acreditat Ardelean Octavian, proprietarul morii din Socodor, care în 1941 cultiva orez pe o suprafață de 2 jug. cad., cca. 1,15 hectare, pentru ca în anul următor (1942) suprafața cultivată cu orez să atingă 92 de jug. cadastrale”²⁰ (un jugăr cadastral = cu 0,5775 ha).

O perioadă în care, pentru ameliorarea culturii orezului în zona noastră, îi vor fi atribuite, inițial, suprafețe care nu erau incluse în circuitul productiv, cele care se pretau mai puțin la alte culturi agricole. În fapt, cu tot progresul manifestat în agricultură până la mijlocul secolului XX, cultivarea orezului se va impune la început ca o cultură „extensivă”, menită a mări potențialul agricol al unei zone, a unor terenuri greu de valorificat cu succes în alt mod. Vorbim, în general, de zona Câmpiei Crișurilor, unde întâlnim, conform unor studii de specialitate, soluri cu o „textură grea, cu permeabilitate scăzută, care favorizează stagnarea apelor superficiale”, cu pantă foarte mică de scurgere, adesea sub 1%, ceea ce face ca evacuarea apei de pe acestea să se facă într-un timp mai îndelungat²¹. Influența combinată a reliefului și a apei freatice fac ca în această unitate de relief, în același climat, în zonele mai coborâte, depresionare, cu pânza freatică mai aproape de suprafață să apară locoviștile, iar pe formele de relief ceva mai ridicate și cu apă freatică puțin mai adâncă să se formeze solonețurile sau sărăturile²², unde datorită evapotranspirației din timpul

¹³ *Ibidem*, p. 204-205.

¹⁴ De departe, „cei mai favorizați au fost membrii familiei Arizi care au primit la Gătaia și Topolea” o suprafață de 1800 de iugăre (1037 ha), din care o parte gratuită, iar alta cu plată. *Ibidem*, p. 2013-214.

¹⁵ La jumătatea secolului al XIX-lea orezăria de la Topolea, de 411 ha, a familiei Arizi, era unica producătoare de orez din Banat și din „întreaga parte răsăriteană a imperiului habsburgic”, fiind administrată de-a lungul timpului de Paul Arizi (între 1759-1841), de fiii acestuia, Leopold (între 1801-1854) și Paul (1805-1862), iar apoi de Ecaterina Arizi (1795-1888), măritată cu Andrei Timáry, o perioadă de fiii acesteia care vor vinde proprietatea contelui Karácsony. *Ibidem*, p. 215-220.

¹⁶ *Ibidem*, p. 216.

¹⁷ I.O. Berindei, Gh. Măhăra, Gr. P. Pop, Aurora Posea, *Câmpia Crișurilor, Crișul Repede, Țara Beiușului*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977, p. 160.

¹⁸ Unii autori consideră că extinderea „culturii orezului în țara noastră a început din anii 1936-1937 când s-a însămânțat în comuna Vasilați, județul Ilfov (regiunea București) o suprafață de 150 ha”, asta deși au existat și alte încercări anterioare, fără a se solda cu „rezultate pozitive” („la Banloc, din anul 1786”, pe valea Jijiei în anii 1895 și 1900 sau în regiunea Constanța, în anii 1923-1924, de Eforia Spitalelor Civile, la Luciu-Giurgeni și Chirnogi în regiunea București). I. Luca, N. Vasilescu, *op. cit.*, p. 9.

¹⁹ Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale, *Fond Prefectura județului Bihor*, inv. 1466 (în continuare S.J.Bh.A.N., *Fond Prefectura...*), d. 103/1945, f. 183.

²⁰ Dragoș Aurel, *Istoricul „Canalul Morilor Palatinul József al Crișului Alb din comitatul Arad”*, „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2011, p. 81.

²¹ I. O. Berindei, Gh. Măhăra, Gr. P. Pop, Aurora Posea, *op. cit.*, p. 75.

²² *Ibidem*, p. 82.

călduros, la suprafață se acumulează săruri minerale în exces care reduc semnificativ fertilitatea acestora. De fapt, tocmai prezența unor astfel de terenuri va deveni un factor determinant în ceea ce privește demersurile de ameliorare a culturii orezului în această zonă, dar și existența unei bogate rețele de râuri (Crișul Negru, Crișul Alb, Teuz)²³ și de canale (Colector – lung de 61 de km, din zona Toboliu – Crișul Repede până la Tămașda pe Crișul Negru²⁴, canalul Culișer pe Crișul Negru între Tăut și Sarkadkeresztúr – Ungaria²⁵ și mai puțin canalul Morilor, între Berindia și Vărșand pe Crișul Alb²⁶ etc.) care vor facilita extinderea acestor orezării. Astfel de soluri, improprie culturilor clasice de cereale, prin inundare cu apă și cu un drenaj corespunzător, propice cultivării orezului, prin „spălare”, puteau fi valorificate și introduse pentru un timp în circuitul agricol. Fapt consemnat până și în anumite ziare din perioada respectivă în care se reliefa faptul că „în județul Bihor regiune unde apa fiind prea la suprafață dizolvă sărurile din pământ, depunându-le în straturi groase pe sol. Aceasta face ca pe terenurile respective să nu crească nici buruenele. Interesant că orezul tocmai cu aceste săruri se hrănește. Dacă se cultivă doi trei ani orez, pământul devine propriu pentru pășuni irigate sau fânașuri. Comunele care au asemenea terenuri procedează în felul următor: cultivă o parte din pășune cu orez și după doi, trei ani schimbă terenul – și prin rotația aceasta regenerează întreg imășul, producând totodată cantități însemnate de orez”²⁷.

Se impune a fi făcută precizarea că, în țara noastră, Câmpia Crișurilor este limita nordică a cultivării orezului²⁸, principala zonă de cultură a acestuia fiind în zona Salonta, cu o prelungire până în arealul unor localități din plasa Marghita.

Din datele avute la dispoziție, se poate constata că răspândirea acestei culturi, în zona noastră, va fi în perioada 1946-1955, una extensivă de mărire a suprafețelor și de înființare a unor noi orezării, ca după această perioadă să se treacă mai mult la cultivarea intensivă a orezului, pe suprafețe mai mici, urmărindu-se obținerea unor recolte cât mai mari pe suprafețele însămânțate.

Referitor la prima perioadă, se poate constata o febrilă activitate de mărire a suprafețelor cultivate, prin punerea în valoare a unor terenuri neproductive (sărături) cu un potențial hidrografic ridicat, care va facilita și realizarea unor lucrări de hidroameliorare specifice acestei culturi. În acest sens, din datele de care dispunem, în anul 1947 în Bihor au fost „amenajate și recoltate 634,5 jugăre cu orez”²⁹, adică aproximativ 365 de hectare, producând, după unele relatări, 52 de vagoane de orez³⁰, urmând ca în anul următor suprafața să crească simțitor prin cultivarea de noi terenuri în acest scop. Conform unei statistici întocmite de Prefectura Județului Bihor, la 27 aprilie 1948, cu privire la „planul oficial” al însămânțărilor de primăvară din județ, până la această dată erau însămânțate cu orez un număr de 414 hectare³¹, din care 336 de hectare în plasa Salonta, 68 de hectare în plasa Marghita și 10 hectare în plasa Beliu³². Ca în final, în virtutea unor informații din presa locală, în acest an să se ajungă la a fi „cultivate în total 748 ha, cu 180% din plan”, peste cele 414 hectare câte au fost planificate. Interesant este că „mai mult de jumătate din ceea ce s-a însămânțat sunt ogoare nou create”. Acum, de fapt, „se credea că în județul Bihor se va putea ajunge până la 3.000 ha de orez” cultivate. În acest an, Bihorul se află printre județele fruntașe în ceea ce privește însămânțarea orezului. „Din 738 ha amenajate pentru orez, 530 ha sunt în câmp, iar 218 ha în pășune”, această cultură „fiind un mijloc de regenerare a pășunilor cu pământ sărătos”³³.

Este anul în care se vor pune mari speranțe în ameliorarea acestei culturi în zona noastră prin acțiunile întreprinse pe mai multe planuri. Așa se face că acum încep să se facă demersuri pentru ca pe pășunea comunală din Salonta să se înființeze o orezărie pe o suprafață de 300 de hectare, care urma să fie irigată de noul canal Tăud-Salonta-Barmod, după cum aflăm dintr-un document emis de Prefectura Județului Bihor³⁴. Tot așa, o suprafață ceva mai mică, de doar 48 de jugăre (27,62 hectare) din pășunea comunală din Ateaș, din locul numit „Futras”, urma să fie destinată și ea acestei culturi, teren despre care reprezentanții Camerei Agricole din Oradea, deplasându-se la fața locului, constatau că „este foarte potrivit pentru cultura

²³ *Ibidem*, p. 161.

²⁴ https://ro.wikipedia.org/wiki/Canalul_Colector_Cri%C8%99 (consultat la 5 februarie 2026).

²⁵ https://ro.wikipedia.org/wiki/Canalul_Colector_Cri%C8%99 (consultat la 5 februarie 2026).

²⁶ [https://ro.wikipedia.org/wiki/Canalul_Morilor_\(Ineu\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Canalul_Morilor_(Ineu)); Ioan Godea, *Canalul morilor din „nobilul județ Arad”*, Editura Brumar, Timișoara, MMXII (2012), p. 26-30; Dragoș Aurel, *op.cit.*, p. 24-25.

²⁷ *Crișana*, anul IV, nr. 109, 12 mai 1948, p. 4.

²⁸ I.O. Berindei, Gh. Măhăra, Gr. P. Pop, Aurora Posea, *op. cit.*, p. 160.

²⁹ *Crișana*, anul IV, nr. 52, 3 martie, 1948, p. 5.

³⁰ *Idem*, anul IV, nr. 109, 12 mai 1948, p. 4.

³¹ S.J.Bh.A.N., *Fond Prefectura...*, d. 115/1948, f. 126.

³² *Ibidem*, d. 115/1948, f. 127.

³³ *Crișana*, anul IV, nr. 138, 14 iunie 1948, p. 4.

³⁴ S.J.Bh.A.N., *Fond Prefectura...*, d. 114/1948, f. 86.

orezului”, aflându-se „între trei canale de unde s-ar putea alimenta ușor cu apă”³⁵. La Sâniob, pe proprietatea Abației din localitate, se cultivau tot acum 16 hectare cu orez, din care 4 hectare ca terenuri experimentale pentru diferite soiuri de orez, producția medie la hectar fiind de 2779 kg, obținându-se o producție totală de 33.348 kg, din care cultivatorii (Cristea Ioan, dr. Margocsi Gheiza, Moca Andrei și Poloni Alexandru) au dat la stat, ca și „cotă obligatorie”, cantitatea de 9000 kg³⁶. O dovadă a interesului față de intensificarea cultivării orezului în Câmpia de Vest, va fi și ținerea la Salonta a Congresului regional al orezarilor, unde au fost dezbătute mai multe probleme legate de această cultură, de la măsuri pentru construirea unui canal la Tăut, care va lega Crișul Negru cu canalul Colector (pentru irigarea orezăriilor), planuri de creștere a suprafețelor cultivate (cu 300%, de la 1400 la 5000 de jugăre), dar și lansarea ideii de înființare a „unei catedre speciale de cultura orezului la Școala de Agricultură din Salonta”, a unor călătorii de studii și cursuri scurte de specializare „pentru ca țăranii să se deprindă cu astfel de culturi și să le priceapă însemnătatea”³⁷. Amploarea luată acum de terenurile destinate acestei culturi fiind consemnată și cu alte ocazii în presă, unde sub titluri de genul „Orezul a încetat să mai fie o plantă exotică” se reliefa progresele înregistrate de cultura orezului în județul nostru³⁸.

Anul următor, în 1949, suprafața programată pentru a fi însămânțată cu orez a fost depășită față de cele 950 de hectare stabilite inițial; terenurile pregătite în acest scop au fost de 1150 de hectare, din care, până la 31 mai, erau însămânțate 1013 ha, restul urmând a fi cultivat prin sistemul plantării³⁹. Din cele 950 de hectare, mai mult de jumătate aparținea Gospodăriilor Agricole de Stat. Astfel, la Tămașda urmau să se însămânțeze cu orez 134 hectare, la Salonta 232 hectare, la Cefa 64 hectare, la Inand 35 hectare și la Ant 44,61 hectare. Toate aceste terenuri care au fost incluse în patrimoniul Gospodăriilor Agricole de Stat „după desăvârșirea reformei agrare”, necesitând „un efort deosebit din partea muncitorilor agricoli, pentru a fi amenajate, dat fiind condițiile dezastruoase în care au fost lăsate” de către foști proprietari. Pe lângă aceste terenuri, Gospodăriile de Stat mai posedau acum „o orezărie mai veche în suprafață de 134 ha”. Restul orezăriilor aparținea „asociațiilor de țărani muncitori și unor proprietari particulari”. La această dată, conform unor articole de presă, centrul orezăriilor din județul Bihor se afla în plasa Salonta, dar „încercări cu bune rezultate s-au făcut și în plasa Beliu”, la Sâc, Cărand și Tăgădău, iar în hotarul comunei Beliu fiind făcute amenajări în suprafață de 15 hectare pentru a fi însămânțate cu orez⁴⁰, unde în total vor fi cultivate acum 37 de hectare, dar suprafețe ceva mai mici fiind cultivate în plasa Tinca și Săuceni⁴¹. În timp ce „Gostat Marghita” a încercat în acest an „cultivarea orezului pe o întindere de 8 ha”. După cum se prezintă cultura, „producția probabilă de orez la hectar va fi de 3569 kg, deși pe unele porțiuni s-a manifestat boala Brussoné”. Cu toate acestea, având în vedere rezultatele obținute, „Gostat Marghita” își propunea să cultive „în anul viitor peste 150 ha” cu orez⁴².

Tot în acest an se va trece, în vederea obținerii unor recolte mai bogate și mai sigure de orez, la adoptarea, în această cultură, a metodei plantării. Deși la început aceasta cere mai mult de lucru, metoda are avantajul că planta se dezvoltă în condiții mai bune și nu este atât de expusă capriciilor vremii⁴³. În trecut s-a „întrebuințat o singură metodă pentru cultivarea orezului: însămânțarea în apă. Adică se dă drumul la apă și după ce pământul se îmbibă bine se face însămânțarea”. Gospodăriile Agricole de Stat vor încerca acum, pe lângă vechea modalitate amintită, încă „trei metode” de cultivare. „E vorba de însămânțarea pe uscat cu inundarea ulterioară, de metoda plantării și metoda jarovizării. Metoda plantării constă în aceia că se însămânțează pe o anumită suprafață orezul mai des, apoi prin răsădire se transplantează pe alte ogoare. S-au făcut pregătiri pentru cultivarea a 19 hectare la Inand în acest fel. Metoda jarovizării se datorește savantului sovietic Liseanco. Sămânța se umezește în anumite condiții, se lasă un timp să încolțească, apoi se vâra în pământ. Astfel se reduce din perioada de dezvoltare și are timp suficient de coacere înainte de a se răci vremea, ceea ce contează foarte mult la orez, care este o plantă a regiunilor calde”⁴⁴.

Pentru a se asigura alimentarea cu apă a noilor orezării din plasa Salonta, printre măsurile luate de autoritățile județene din această perioadă, va fi și cea de creare a unui baraj pe Crișul Repede, în vecinătatea comunei Tărian, care ar urma să mărească „debitul canalului colector Tărian – Cefa, de la 2,5 mc. pe

³⁵ *Ibidem*, d. 114/1948, f. 25.

³⁶ *Ibidem*, d. d. 115/1948, f. 7.

³⁷ *Crișana*, anul IV, nr. 154, 3 iulie 1948, p. 5.

³⁸ *Idem*, anul IV, nr. 109, 12 mai 1948, p. 4.

³⁹ *Idem*, anul V, nr. 124, 31 mai 1949, p. 1.

⁴⁰ *Idem*, anul V, nr. 104, 7 mai 1949, p. 1.

⁴¹ *Idem*, anul V, nr. 136, 13 iunie, 1949, p. 3.

⁴² *Idem*, anul V, nr. 233, 25 septembrie 1949, p. 7.

⁴³ *Idem*, anul V, nr. 104, 7 mai 1949, p. 1.

⁴⁴ *Idem*, anul V, nr. 109, 13 mai, 1949, p. 7.

secundă, la 4 mc.”⁴⁵. În această zonă, de pildă, Gospodăria Agricolă de Stat din Inand care avea, inițial, planificat să însămânțeze, pentru anul 1949, o suprafață de 16 hectare cu orezării noi, va ajunge să realizeze, conform unor însemnări din presă, o suprafață de 40 de hectare, „deci de două ori și ceva mai mult. Astfel suprafața orezăriilor ce aparțin de această Gospodărie Agricolă de Stat s-a ridicat la 170 hectare”. Practic, dintr-o „pășune care nu era bună de nimic, întrucât pe pământul acela sărătos, iarba creștea foarte săracă, s-a făcut o orezărie care întrunește toate condițiile pentru a da un rod îmbelșugat. Pământul aparținea comunei Ant, care a primit în schimb din partea Gospodăriei Agricole de Stat de la Inand un pământ mai bun în altă parte”⁴⁶. În acest an culturile de orez vor evolua în general bine, mai puțin cea din hotarul Zerindului. În unele orezării ajunge să se termine și „lucrările de răsădire a orezului, operațiune grea răsădindu-se circa 40 milioane fire. Numai la orezăria de la Ant s-au răsădit 40 ha cu orez”⁴⁷.

Anul 1950 aduce o și mai mare preocupare în ceea ce privește intensificarea acestei culturi în Bihor. Pe lângă o mărire a suprafețelor destinate orezăriilor cu peste 50 la sută, „potrivit planului de culturi trimis de către Ministerul Agriculturii”, de la 1136 hectare, cât s-a însămânțat în 1949, se preconiza să se ajungă a se cultiva acum 2500 hectare, se va trece, în „scopul realizării în condiții bune a sarcinilor din cadrul Planului de Stat, la reorganizarea asociațiilor de orezari pe baze noi. Astfel, din cele 146 de terenuri izolate s-au format 14 centre de culturi”. Mai mult, la Salonta, unde se aflau toate cele 14 unități de acest fel, se mai înființa „un centru mecanic” unde să se concentreze „toate tractoarele și pompele ce sunt folosite la orezăriile particulare”, care ar urma să aibă „grijă de repararea lor, pentru a fi folosite în condițiile cele mai bune în vederea sporirii recoltei de orez”. Tot din acest an, pentru o eficientizare economică sporită „se va introduce pe canalele principale de irigație a orezăriilor creșterea crapilor”⁴⁸.

În mod concret în anul 1950, județul Bihor avea de însămânțat cu orez o suprafață de 2265 hectare⁴⁹, din care 1.030 hectare urmau a fi orezării noi, pentru a căror amenajare Gospodăria Agricolă de Stat din Salonta avea nevoie la începutul primăverii de „cel puțin 5000 de muncitori” pentru ca acestea „să fie terminate la data când urmează să se facă însămânțările de orez” (la „Barmod de cca. 2-3.000 muncitori, la Avram Iancu de 5-600 muncitori, la Inand de 5-600 muncitori, iar la Cuștean de încă 3-400 muncitori”)⁵⁰. Deși campania de însămânțări în județ a început la 25 Aprilie, după 10 zile se realizaseră doar 655 de hectare⁵¹, în plasa Salonta, principala deținătoare a acestor terenuri, această activitate se încheia în seara zilei de 18 mai⁵².

Cu toate că se mai întâlnesc cazuri de amenajare de noi orezării (90 de hectare în anul 1951 la Gospodăria Agricolă de Stat din Salonta⁵³, în sectorul particular, în 1952, suprafața orezăriilor se preconiza să crească cu 171 la sută, se va mai amenaja o orezărie nouă la Homorog, iar pe o suprafață de 500 de hectare, „se va îmbina cultura orezului cu creșterea peștilor”⁵⁴, pe ansamblu ponderea acestei plante în cultură încet se va diminua. Într-o statistică cu privire la o cercetare privind ponderea suprafețelor deținute de cultura orezului în Bihor, datele consemnate scot în evidență o atare realitate. Așa aflăm că, în Câmpia Crișurilor, în 1956 se cultivau 3700 de hectare cu orez, de pe care se va obține o producție totală de 7,2 mii de tone și una medie de 1940 de kg la hectar; în anul 1957 se cultivau 3100 de hectare cu o producție totală de 4,7 mii de tone și una medie de 1520 de kg la hectar; în anul 1958 se cultivau 2900 de hectare cu o producție totală tot de 4,7 mii de tone, dar cu una medie de 1590 de kg la hectar; în anul 1959 se cultivau 3600 de hectare cu o producție totală de 5,2 mii de tone și una medie de 1450 de kg la hectar; în anul 1960 se cultivau 1500 de hectare cu o producție totală de 2,6 mii tone și una medie de 1460 de kg la hectar, în anul 1961 se cultivau doar 500 de hectare cu o producție totală de 0,6 mii de tone și una medie de 1330 de kg la hectar⁵⁵, în anul 1962, gospodăriile agricole din Crișana au însămânțat 500 de hectare cu orez⁵⁶, iar în anul 1963 se cultivau tot 500 de hectare, dar cu o producție totală de 1,7 mii de tone și una medie de 3200 de kg la hectar⁵⁷.

⁴⁵ Idem, anul V, nr. 104, 7 mai 1949, p. 1.

⁴⁶ Idem, anul V, nr. 109, 13 mai, 1949, p. 7.

⁴⁷ Idem, anul V, nr. 166, 9 iulie 1949, p.1.

⁴⁸ Idem, anul VI, nr. 34, 10 februarie, 1950, p. 1.

⁴⁹ Idem, anul VI, nr. 106, 7 mai 1950, p. 1.

⁵⁰ Idem, anul VI, nr. 65, 18 martie 1950, p. 2.

⁵¹ Idem, anul VI, nr. 106, 7 mai 1950, p. 1.

⁵² Idem, anul VI, nr. 118, 23 mai 1950, p. 1.

⁵³ Idem, anul VII, nr. 97, 25 aprilie 1951, p. 1.

⁵⁴ Idem, anul VII, nr. 7, 9 ianuarie 1952, p. 1.

⁵⁵ I. O. Berindei, Gh. Măhăra, Gr. P. Pop, Aurora Posea, *op. cit.*, p. 160.

⁵⁶ *Crișana*, anul VII, nr. 289, joi 6 decembrie 1962, p. 2.

⁵⁷ I. O. Berindei, Gh. Măhăra, Gr. P. Pop, Aurora Posea, *op. cit.*, p. 160.

Date care pot diferi uneori în mod semnificativ de la o sursă documentară la alta, chiar și pentru aceeași perioadă, în funcție de unitatea administrativ-teritorială avută în vedere de cei care întocmeau asemenea evidențe. Conform unor date publicate în *Anuarul Statistic al Regiunii Oradea*, constatăm că, în perioada 1950-1959, la nivelul acestei regiuni, suprafețele cultivate și producțiile obținute sunt oarecum diferite de cele menționate anterior. Dacă între anii 1950-1955 suprafața cultivată era de peste 4000 de hectare (cu un maxim în 1952 de 4814 de hectare), cu producții medii la hectar de peste 20 de chintale (cu un maxim de 27,4 chintale în 1954) și producții totale care oscilau între 9 și 11 mii de tone la hectar (cu un maxim de 11.456 de tone în anul 1952), spre sfârșitul acestei perioade să întâlnim valori mult mai mici atât în ceea ce privește suprafața cultivată (doar 2927 în anul 1958), producția medie la hectar (doar 14,5 chintale în 1959) sau total obținută (4655 tone în anul 1958)⁵⁸.

Anul	Suprafața cultivată (hectare)	Producție medie la hectar (chintale)	Producția totală (tone)
1950	4388	20,7	9073
1951	4222	22,7	9591
1952	4814	23,8	11456
1953	4272	25,4	10850
1954	4071	27,4	11157
1955	4377	15,4	6727
1956	3702	19,4	7195
1957	3086	15,2	4681
1958	2927	15,9	4655
1959	3605	14,5	5218

Un trend care se va menține oarecum și în anii următori, în care evidențele sunt relativ asemănătoare. Spre exemplu, conform unor date din presa locală, în anul 1964 se preconizau a fi însămânțate în Bihor 717 hectare cu orez⁵⁹, în 1965, „în regiunea noastră se cultiva cu orez o suprafață de 608 hectare”, la „cooperativele agricole de producție din Ateaș, Cintei, Moroda, Tămașda și Zărand”⁶⁰ fiind amenajate orezării noi, iar în anul 1968, cu toate eforturile depuse, în județul nostru orezul să se cultive doar „pe o suprafață de mai bine de 440 hectare”⁶¹, în timp ce în anul 1969 se însămânța pe o suprafață de 450 de hectare după care se obținea o recoltă de 585 tone de orez, iar în anul 1970, pe una de 440 de hectare⁶².

În ceea ce privește producția medie la hectar, pe ansamblul Câmpiei Crișurilor, din datele de care dispunem, în perioada 1970-1974, aceasta a fost de 2150 kg la hectar. Producții mai mari fiind înregistrate în această perioadă la Zerindu Mic (2020 kg la hectar), Salonta (2070 kg la hectar), Moroda (2090 kg la hectar), Sat Nou – jud. Arad (2140 kg la hectar), Cintei (2670 kg la hectar), Vărșand (3430 kg la hectar), Ghiorac (3670 kg a hectar) etc. Asta, după ce în anii anteriori au fost obținute producții și de peste 5000 kg la hectar. De exemplu, în anul 1967, la Ghiorac se obțineau 5142 kg la hectar, iar la Vărșand 5452 kg la hectar⁶³, iar în anul 1963 la Șepreuș se obțineau 5118 kg la hectar, cantități de peste 5000 de kg la hectar mai fiind recoltate acum în această zonă și la Șicula și Gurba⁶⁴.

Valori ale producției obținute cu o tehnologie de lucru specifică, atât în ceea ce privește pregătirea terenului, cât și recoltatul acestuia. Cum orezăriile necesită o arătură proaspătă înainte de însămânțare, de pildă, la Gospodăria Agricolă de Stat din Salonta, în primăvara anului 1950, se vor concentra de la toate unitățile similare „un număr de 60 de tractoare, care vor ajuta la urgentarea însămânțărilor”⁶⁵ acestei plante de cultură. Cu altă ocazie, aflăm și tipurile de utilaje folosite, după cum se precizează în anumite articole de presă, în care în același an, la unitatea de producție amintită mai sus, unde pentru însămânțarea orezului în timpul campaniei de primăvară s-au folosit „două grupe de tractoare Stallnet”, dotate cu „nivelatoare speciale”⁶⁶, iar pentru arăturile din toamna aceluiași an, se primea aici un ajutor de „12 tractoare pe șenile

⁵⁸ *Anuarul Statistic al Regiunii Oradea*, București, 1960, p. 78-79; 86-89.

⁵⁹ *Crișana*, anul XIX, nr. 92, sâmbătă 18 aprilie 1964, p. 1.

⁶⁰ Idem, anul XX, nr. 106, joi 6 mai 1965, p. 1.

⁶¹ Idem, anul XXIII, nr. 102, luni 29 aprilie 1968, p. 1.

⁶² Idem, anul XXV, nr. 111, vineri 15 mai 1970, p. 1.

⁶³ I. O. Berindei, Gh. Măhăra, Gr. P. Pop, *Aurora Posea, op. cit.*, p. 161.

⁶⁴ *Crișana*, anul XIX, nr. 46, 25 februarie 1964, p. 2.

⁶⁵ Idem, anul VI, nr. 101, 1 mai 1950, p. 15.

⁶⁶ *România Liberă*, anul VIII, nr. 1749, sâmbătă 6 mai 1950, p. 4.

sovietice de tip K.D.”, special „construite pentru terenuri mlăștinoase, apoase”⁶⁷, ca cele destinate culturii orezului.

În ceea ce privește recoltatul orezului, acesta se realiza aproximativ cu același instrumentar și utilaje de lucru ca cele folosite și pentru celelalte culturi de păioase. Din datele de care dispunem, deducem că acesta era secerat cu coasa sau secera, făcut snopi și cruci, dus la arie și treierat cu batoza. În anul 1949, spre exemplu, aflăm că, la Salonta, pentru cele 1125 hectare cultivate cu orez au fost repartizate „un număr de 36 batoze, spre a se termina treierul în maximum 7 zile”. Cum „snopii de orez nu pot fi mutați de pe locul de recoltare, fiindcă boabele se scutură foarte ușor”, adesea „batozele trebuiau aduse pe aceste arii”⁶⁸.

Cu toate investițiile făcute, mai ales în lucrări de hidroameliorare, din moment ce numai pentru realizarea canalului „de legătură cu Crișul Negru, menit să alimenteze cu apă aceste terenuri sterpe”, cu „o lungime de 50 km” care să facă „legătura între Crișul Negru și cele două canale existente lângă Salonta: Canalul Colector și Coleșerul”, cu un debit estimat „de 3.000 litri apă pe secundă”, Ministerul Finanțelor acorda, în anul 1948, un credit de 20 milioane de lei⁶⁹, în timp ce în anul 1962, se făceau astfel de cheltuieli la mai „multe gospodării colective ca cele din Zerind, Tulea, Șicula, Salonta” cu excavarea a „circa 2.400 m.c. de terasamente la canalele de evacuare și nivelări”⁷⁰ în parcelele de cultivare a orezului. Tot aici pot fi amintite și planurile de dezvoltare a industriei aferente acestei culturi, printre care și instalarea unei linii de decorticate a orezului la Oradea, ca exploatare anexă pe lângă moara „Răsăritul”, menită „a face față producției de orez din județ” a cărei utilaje au fost aduse de la o altă moară din Constanța⁷¹, în fapt, demersuri ce evidențiază speranțele puse de autoritățile din această perioadă în dezvoltarea acestei culturi.

În cele din urmă, cu tot efortul depus, rezultatele obținute nu vor fi pe măsura așteptărilor, din moment ce însuși Victor Bolojan, prim-secretar al Comitetului Județean Bihor al P.C.R., în cuvântul său la lucrările plenarei C.C. al P.C.R. din 17 martie 1970 își exprima nemulțumirea față de faptul că „în județul Bihor, cu ani în urmă s-au făcut investiții care n-au dat rezultate scontate. Socot că pentru aceasta sunt vinovate în primul rând organele locale. Este vorba de sărăturile din zona de vest. Aici s-au cheltuit milioane de lei, amenajându-se aceste terenuri pentru cultivarea orezului. S-au făcut fel de fel de experimentări, însă eficiența economică nu a fost satisfăcătoare. Am obținut producții mici, cu cheltuieli mari. Chiar întreprinderea agricolă de stat Salonta care a avut circa 1000 de hectare cultivate, cu orez, a abandonat această cultură. Cred că trebuie să fim foarte atenți în viitor cum și unde vom investi banii statului”. Din „experiența anterioară, condițiile de climă în această zonă nu sunt bune pentru această cultură. Chiar la unele unități cu teren foarte fertil care mai au 500 de hectare de orez, nu obțin rezultatele scontate. Pe aceste terenuri am putea obține furaje valoroase și am putea dezvolta zootehnia”⁷². O exprimare tranșantă, fără echivoc, venită din partea celei mai autorizate voci politice din Bihor la acea perioadă, care va cântări mult în evoluția ulterioară a acestei culturi.

Drept urmare, suprafețele însămânțate cu orez se vor diminua din ce în ce mai mult, vechile lucrări de hidroameliorare din zonă fiind integrate, pe cât posibil, în unele amenajări piscicole, iar terenurile folosite pentru pășuni și fânețe și mai rar pentru alte culturi agricole. Din păcate, datorită randamentelor scăzute, orezul nu se mai cultivă astăzi în Bihor, deși odinioară în jurul acestuia se înfiripau mari speranțe de eficientizare a acestor terenuri. Așa se face că în ciuda unor rezultate promițătoare obținute la început în locurile unde se cultiva, mai mult sau mai puțin intens, în Câmpia Crișurilor: Salonta (care a devenit principalul centru al producției de orez din județul Bihor), Ateaș, Ant, Tămașda, Avram Iancu, Ghiorac, Mădăras, Mărțișaz, Tulca, Sânnicolau Român, Inand, Cefa, Homorog, Tinca, Sâniob, Marghita, Buteni, Bârsa, Aldești, Bocsig, Lunca Teuzului (Mocirla), Beliu, Sâc, Cărand, Tăgădău, Zerind, Șicula, Apateu, Șepreuș, Gurba, Cinte, Șilindia, Moroda, Zărand, Pilu, Socodor, Sinteia Mare, Olari, Mocrea, Nădab etc.⁷³, treptat suprafețele însămânțate și producțiile obținute s-au diminuat, ajungând astăzi, practic, ca acesta să nu mai fie cultivat. Dar și așa, urme ale prezenței sale în zonă mai pot fi deslușite din configurația anumitor amenajări specifice (canale), precum și din amintirile păstrate în memoria unor localnici ajunși acum aproape de vârsta senectuții.

⁶⁷ *Crișana*, anul VI, nr. 240, 13 octombrie 1950, p. 2.

⁶⁸ Idem, anul V, nr. 227, 30 septembrie 1949, p. 7.

⁶⁹ În cadrul acestor lucrări urmând a fi săpați numai puțin de „200.000 metri cubi de pământ”. *Frontul Plugarilor*, anul IV, nr. 1058, vineri 3 septembrie 1948, p. 3.

⁷⁰ *Crișana*, anul VII, nr. 289, joi 6 decembrie 1962, p. 2.

⁷¹ Idem, anul VI, nr. 19, 22 ianuarie 1950, p. 1.

⁷² *România Liberă*, anul XXVIII, nr. 7903, joi 19 martie 1970, p. 7.

⁷³ Multe orezării din localitățile din zona de sud a Câmpiei Crișurilor se vor amenaja în strânsă legătură cu morile care erau alimentate cu apă din Canalul Morilor. Dragoș Aurel, *op.cit.*, p. 81-86.

Prefectura Plasei Tinea

Nr. 1588/1945.-
Obiect: Statistica cerealelor.-

Domnule Prefect,

3730

Prefectura Judetului Bihor
31 JUL 1945
Nr. 9678

In ordinul Sv. Nr. 9678/1945, avem onoare a Va inainta in cele ce urmeaza rezultatul pe plasa al statisticeii insemantarilor, productie medie si productie totala, probabila, socotita in ha.

Tinea, la 24 Iulie 1945

ad 9678 30/75.6.

Tinea

Prim-Pretor
Județul Bihor
Municipalitatea Tinea

Natura insemantarilor.	Suprafata Ha.	Productie medie.	Productia totala. Tone
Suprafata teritoriului comunei.	60.296.		
Grau de toamna	3.071.	500.	1.535.-
Grau de primavara	22.50,5.	400.	23,4.
Secara	5,0	600.	1,8.
Orz	50,6	500.	25,3.
Lucerna	229,6	1500.	344,4.
Trifoiu	1437,0	1200.	1724,4.
Orz de primavara	2772,0	500.	1386,0.
Ovas	5347,0	500.	2673,5.
Porumb	11304,0	800.	9043,2.
Fasole	550,0	300.	285,0.
Mazare	7,0	300.	2,0.
Porumb furajer	252,0	2000.	504,0.
Floarea soarelui	623,5.	800.	658,8.
Canepa	672,0	800.	537,6.
In	23,5.	500.	11,7.
Borceag	1163,5	1200.	1396,2.
Cartofi	636,5	2000.	1273,0.
Sfecla de zahar	147,5.	2000.	295,0.
Sfecla de nutret	312,0	1800.	561,6.
Gradini de zarzavat	145,5.	800.	116,4.
Ceapa	78,5	900.	70,6.
Sorg	136,0	800.	108,8.
Diferite legume	120,0	800.	103,2.
Lucerna	102,5	1000.	102,5.
Trifoiu	1507,0	1000.	1507,0.
Plante nutret	160,5	1000.	160,5.
Varza	26,0	2000.	52,0.
Popeni	35,5	1000.	35,5.
Linte	0,5	450.	0,2.
Mac	0,5	400.	0,2.
Orez	1,5	600.	0,9.
Catre	32.560,2.		

Prefectura Judetului Bihor
Oficiul Economic

Cradea.

39295
1958,400
2772
2822
25,3
1386,0
1411,3
5-17,945
Livrat cu la distan

Fig. 1. Statistică cu suprafețele însămânțate și producțiile obținute la nivelul plasei Tinea înaintată Prefecturii Județului Bihor la 24 iulie 1945, în care apare menționată și cultura orezului (A.N.R.S.J.Bh., Fond Prefectura...), d. 103/1945, f. 183).

Prefectura Județului BIHOR
Serviciul Administrativ
Nr.5371 din 27 Aprilie 1948.

A26

S I T U A T I A

planului oficial de însămânțările de primăvară, pe culturi și pe județ.

Suprafața totală prevăzută pentru însămânțări de primăvară... 161.180 ha.

grâu.....852	borceag.....3.740
secară 30	Porumb furajer.....2140
orz.....6610	Cartofi.....7800
ovăș... 9592	Sfeclă de zahăr.....1200
orez.....414	Sfeclă nutreț.....500
porumb109490	Grădini de zarzavat irigate 200
sorg... 110	Ceapă.....552
fasole... 355	Varză.....653
mazăre... 415	Pepeni.....637
lințe... 48	Diferite legume.....2697
soia... 20	mei.....195
Floarea soarelui	Lucernă cultură proprie... 800
6500	Trifoiu cultură proprie.... 100
mac 45	
tutun 85	
câneșă..1800	
in... 120	
Diferite plante furajere	
3480	
	Total 161.180

P R E F E C T

Dr. Ioan Găman

Seful Serviciului

Fig. 2. Statista cuprinzând culturile însămânțate la nivelul județului Bihor, printre care și cea a orezului, la 27 aprilie 1948 (A.N.R.S.J.Bh., Fond Prefectura...), d. 1115/1948, f. 126).

Însămânțările de primăvară la date de 24 aprilie 1948

Plasa	Grâu	secară	orz	ovăș	orez	Porumb	Sorg	Fasole
Alajă 86		15	100	707		6707		
Beiu 149		-	75	1.133		13.376		
Beiu -		-	-	1.057	10	7.049	10	
Cice -		-	-	422		9.060	10	5
Marța 70		-	550	687		11.147	10	60
Oreș 20		10	800	800		16.505	10	70
Sălard 168			935	486	68	6.876	5	60
Salăru -			3200	1.607	336	15.359	60	50
Săculu 54			500	264		6.916		5
Tiliga 59			250	536		5.234	-	100
Tineș -			200	1.407		13.034	5	-
Vășcă 166		5	-	400		3709		5
Total		15	100	1.607	336	6709	5	

Fig. 3. Repartiția pe plase a însămânțării suprafețelor cu orez în anul 1948 (A.N.R.S.J.Bh., Fond Prefectura...), d. 115/1948, f. 127).

4 **CRÎȘANA**

Orezul a încetat să mai fie o plantă exotică

Deschiderea companiei de însămânțări a orezului în județul nostru — Cât orez se produce anual în județul Bihor

Se știe că orezul era socotit până nu demult o plantă exotică. A existat o vreme când nimeni nu se gândea că ar putea fi cultivat la noi în țară. Cantitățile necesare de orez ai le procuram prin import din Turcia, Italia sau alte țări cu clima caldă. Câtiva ani înainte de războiul mondial a început să se facă și la noi experiență pentru cultivarea acestei plante, care deține un loc important în alimentație. Cu timpul, am ieșit din faza experimentărilor și, în momentul de față, ne acoperim în mare parte nevoile consumului intern din cereale produse în țară.

E adevărat că orezul reclamă condiții speciale de climă și umezeală, dar există regiuni în România unde se găsesc într-unde aceste condiții. Dovadă că în județul nostru, de pildă, s'a putut ajunge la o producție medie de 1500 kgr. la ha.

Întru cât orezul necesită o climă caldă, semănatul la noi în țară începe mai târziu decât pentru celelalte cereale. Anul acesta etapa de cultivare este cuprinsă între 10—20 Mai. Întinderile planificate în județul nostru pentru orez sunt în suprafață de 414 ha., din care până astăzi s'au realizat 65 ha. Sunt încă semne că planul va fi depășit.

AVANTAJUL OREZĂRIILOR

Avem în județul Bihor regiuni unde apa fiind prea la suprafață disolvă sărurile din pământ, depunându-le în straturi groase pe sol. Aceasta face ca pe terenurile respective să nu crească nici hârnici. Interesant că orezul tocmai cu aceste săruri se hrănește. Dacă se cultivă doi-trei ani orez, pământul devine propiu pentru pășuni irigate sau fânețuri.

Comunele care au asemenea terenuri procedează în felul următor: cultivă o parte din pășune cu orez și după doi-trei ani schimbă terenul — și prin rotația aceasta regenerează întreg masașul, producând totodată cantități însemnate de orez.

Județul nostru a produs anul trecut 52 vagoane orez.

Se însămânțează în special în plasa Salonta, Comunele care se ocupă mai mult cu această cultură sunt: Târnăveni, Cefa, Homorog, Inand, Ateleș, Ant, Sănnicolaul Român, Mărtășaza, Sănlăb.

Guvernul acordă o atenție deosebită cultivării acestei plante. Astfel se explică de ce, în ultimii ani, orezările au cuprins suprafețe din ce în ce mai întinse.

e st

Un administrator de supraveghere la Vacuum Oil Company

BUCUREȘTI 11 (Agerpres) —

D. Miron Constantinescu, ministru al Minelor și Petrolului, a semnat o decizie, prin care d. ing. Aramă Petre este numit ad.

Fig. 4. Articol în presa locală cu privire la importanța cultivării orezului în județul Bihor (Crișana, anul IV, nr. 109, 12 mai 1948, p. 4).

La Salonta s'a ținut congresul regional al orezarilor

Județul Bihor s'a distins prin calitatea superioară a orezului

Plasa Salonta nu e numai grădina județului Bihor, ci are și cele mai întinse și mai frumoase culturi de orez. Aceasta se datorește faptului că posedă terenul cel mai potrivit și condițiile climatice cele mai favorabile pentru asemenea culturi. Iată de ce congresul regional al orezarilor s'a ținut în orașul de reședință al acestei plăși.

Se știe că în județul nostru s'au însămânțat anul acesta peste 700 ha. orez.

Anul trecut numai în județul Bihor s'a produs 80 vag. de orez, din care 25 vagoane au fost preluate Statului.

DELA 1400 JUGĂRE LA 5000 JUGĂRE, ADICĂ O SPORIRE A TERENURILOR CULTIVATE CU OREZ DE 300%

Sunt întrunite toate condițiile pentru ca în campania viitoare, culturile de orez să fie extinse de la 1400 jugăre cât s'a realizat în anul în curs la 5000 jugăre. În acest sens se preconizează o în-

țrecere cu cultivatorii de orez din județul Arad.

CONSTITUIREA UNUI CANAL DE IRIGAȚIE ȘI ÎNFIINȚAREA UNEI ȘCOLI DE SPECIALIZARE ÎN CULTURA OREZULUI

În vederea utilizării apei Crișului Negru pentru irigarea terenurilor cultivate cu orez, s'au luat măsuri pentru construirea unui canal la Tăut, care va lega acest râu cu canalul colector.

Odată cu dezvoltarea acestor culturi se naște problema pregătirii specialiștilor. Congresul a ridicat ideea înființării unei catedre speciale de cultura orezului la Școala de Agricultură din Salonta. Va trebui, de altfel, creată o școală care să predea cu precădere cunoștințele privind cultura orezului. Se propune organizarea de expoziții, călătorii de studii, cursuri scurte de specializare, etc., pentru ca țărani să se deprindă cu astfel de culturi și să le priceapă însemnătatea.

L. P.

Fig. 5. Articol de presă cu privire la intensificarea cultivării orezului în plasa Salonta (Crișana, anul IV, nr. 154, 3 iulie, 1948, p. 5).

Anul V. Nr. 104 Oradea, 7 Mai 1949 3 pagini 4 Lei

Proiectari din toate țările, uniți-vă

CRISANA

Organ al Partidului Muncitoresc Român pentru județul Bihor

Comunicat asupra realizării Planului de Stat pe primul trimestru al anului 1949

BUCUREȘTI 6 (Radior) — Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Române, pe baza raportului prezentat de Comisia de Stat a Planificării asupra realizării Planului de Stat în primul trimestru al anului 1949, comunică următoarele:

1. În industrie

Planul de producție pentru întreaga industrie, a fost realizat cu 107,5%.

La principalele produse industriale, Planul pe primul trimestru a fost realizat după cum urmează:

a) În industria extractivă

Produsul	Realizat
Petrol brut	105,7 la sută
Produsul petrolifer	101,1 "
Tăbăc	97,4 "
Carbun	100,4 "
Minerale de fier	105,4 "
Alum	117,4 "
Argint	117 "
Caput concentrat	121 "
	117,2 "

b) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

c) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

d) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

e) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

f) În industria pielăriei

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

g) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

h) În industria lemnului

Produsul	Realizat
Cherestea de rășinoase	120 la sută
Cherestea de foioase	109,5 "

i) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

j) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

k) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

l) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

m) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

n) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

o) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

p) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

q) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

r) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

s) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

t) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

u) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

v) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

w) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

x) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

y) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

z) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

aa) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

ab) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

ac) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

ad) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

ae) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

af) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

ag) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

ah) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

ai) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

aj) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

ak) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

al) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

am) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

an) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

ao) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

ap) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

aq) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

ar) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

as) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

at) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

au) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

av) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

aw) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

ax) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

ay) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

az) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

ba) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

bb) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

bc) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

bd) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

be) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

bf) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

bg) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

bh) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

bi) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

bj) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

bk) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

bl) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

bm) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

bn) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

bo) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

bp) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

bq) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

br) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

bs) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de măsline	97 "
Lăptășerie	119 "
Carne de bovine	127,6 "
Preparații de carne	101 "

bt) În industria textilă

Produsul	Realizat
Fibre de bumbac	108,4 la sută
Fibre de vâsc	77,9 "
Fibre de lână	105 "
Fibre de mătase	105,9 "
Textiluri de bumbac și mătase	101,7 "
Textiluri de lână	118 "
Textiluri de mătase	101,5 "
Tricotaje	76 "

bu) În industria hârtiei

Produsul	Realizat
Hârtie	101 la sută
	107 "

bv) În industria celulozelor și hârtiei

Produsul	Realizat
Celuloză	101 la sută
Hârtie	107 "

bw) În industria metalurgică

Produsul	Realizat
Metale	101 la sută
	107 "

bx) În industria siderurgică

Produsul	Realizat
Piele	117 la sută
Tăbăc	110 "
Încălțăminte	105 "

by) În industria alimentară

Produsul	Realizat
Zahăr	107 la sută
Paste făinoase	94 "
Ulei de m	

Reorganizarea orezăriilor din județul Bihor

S'au constituit 14 mari asociații și s'a organizat un centru mecanic pentru deservirea orezăriilor la Salonta

Planul de Stat pe 1950 prevede majorarea suprafețelor plantate cu orez cu 34,8%. În județul Bihor, potrivit planului de culturi trimis de către Ministerul Agriculturii, mărirea suprafețelor cultivate cu orez între 50%. Față de 1136 ha. cât s'a însămânțat în 1949, în primăvara aceasta se va cultiva 2500 ha.

În scopul realizării condiții bune a sarcinilor mecanic, unde s'au concentrat toate tractoarele și pompele ce sunt folosite la orezăriile particulare. Centrul mecanic va avea grijă de repararea lor, pentru a fi folosite în condițiile cele mai bune în vederea sporirii recoltei de orez.

Deasemeni, în anul acesta se va introduce pe canalele principale de irigație a orezăriilor creșterea crapilor.

Fig. 8. Articol apărut în presă prin care se anunța reorganizarea orezăriilor din Bihor (Crișana, anul VI, nr. 34, 10 februarie 1950, p. 1).

Pentru amenajarea nouilor orezării GAS Salonta angajează încă 5000 de muncitori

Clima și solul județului nostru permit ca să extindem cu mult culturile de orez. Încât județul Bihor să devină un puternic centru producător de orez.

Gospodăria Agricolă de Stat Salonta, pe lângă vechile orezării va mai crea în anul acesta încă 1.030 ha. noui orezării. La amenajarea acestor orezării, lucrări care au început încă din iarnă, este nevoie însă de multe brațe de muncă.

Lucrările de amenajare pot da posibilitatea unui câștig frumos la peste 3.000 de muncitori agricoli. În momentul de față lucrările continuă pe șantierul de amenajare a acestor noui orezării. Pentru a crea condiții bune de viață muncitorilor angajați, Gospodăria Agricolă de Stat Salonta a amenajat dormitoare, fiind în curs de construcție încă 7 bănci.

Pe lângă numărul mare de muncitori angajați deja la aceste lucrări, pentru ca orezăriile să fie terminate la data când urmează să se facă însămânțările de orez, GAS Salonta mai are nevoie de următoarele brațe de muncă: La Barmod de cca. 2—3.000 muncitori, la Avram Iancu de 5—600 muncitori, la Inand de 5—800 muncitori, iar la Cuștean de încă 3—400 muncitori.

Muncitorii care se angajează la aceste lucrări, își asigură un venit frumos. Întrucât pot câștiga în medie la zi 600—800 lei. GAS Salonta este în măsură să asigure angajarea imediată a cel puțin 5.000 de muncitori.

Fig. 9. Articol apărut în presă cu privire la lucrările de amenajare a orezăriilor din plasa Salonta (Crișana, anul VI, nr. 65, 18 martie 1950, p. 2).

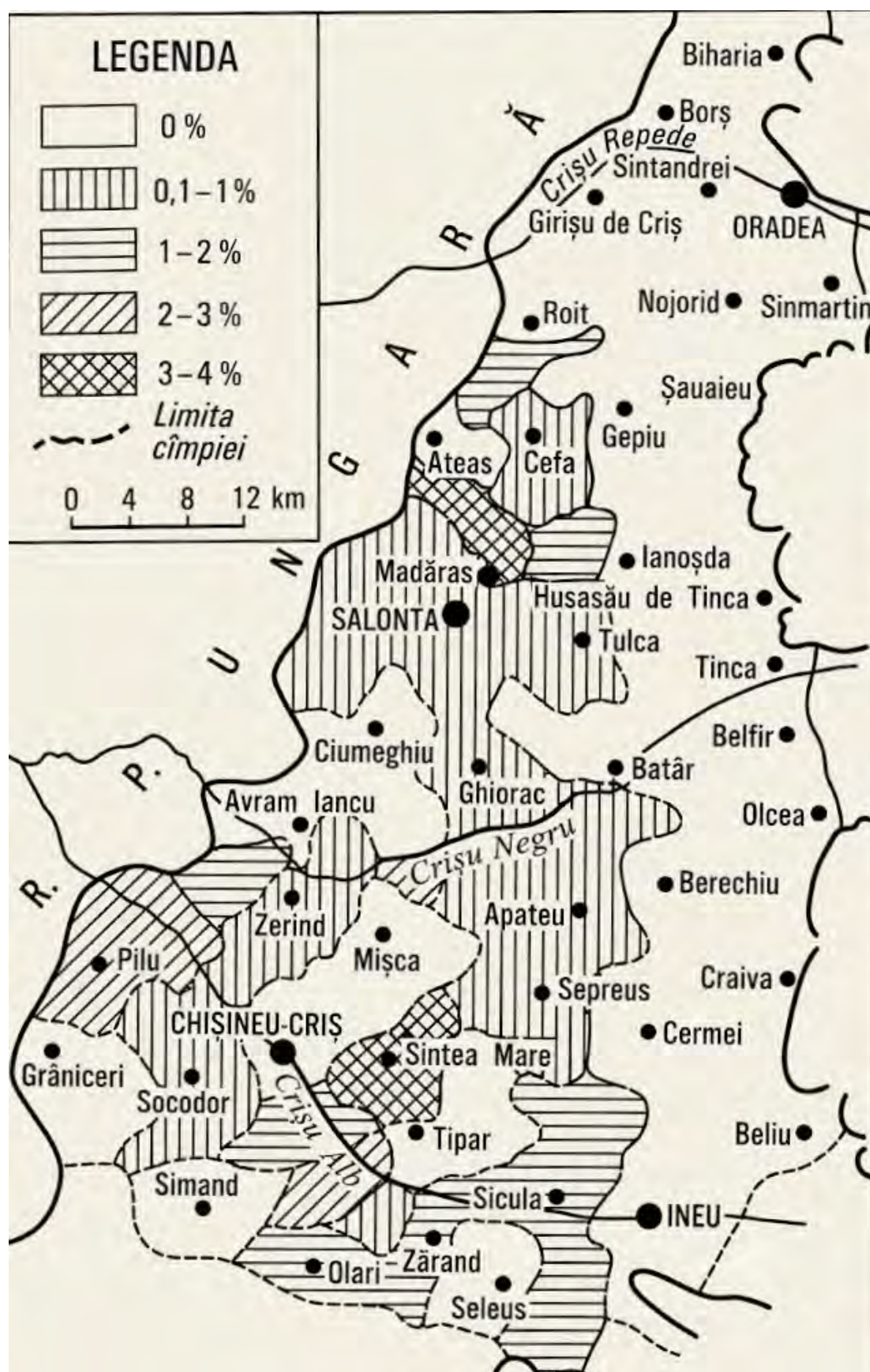

Fig. 10. Ponderea cultivării orezului în Câmpia Crișurilor
(după I. O. Berindei, Gh. Măhăra, Gr. P. Pop, Aurora Posea, *op. cit.*, p. 160).